

دانشجویان جهادگر خراسان رضوی با کمک به کشاورزان، زمینه اشتغال چند هزار نفر را فراهم کردند

جهادی‌ها بازار طلای سرخ را نجات می‌دهند؟

فاطمه طاری بخش

خبرنگار

زعفران ایرانی، یکی از مرغوب‌ترین و پرطرفدارترین محصولات زراعی ایران در دنیا است. با وجود اینکه ایران در رتبه نخست تولید زعفران با میزان ۳۰۰ تن در دنیا قرار دارد اما نتوانسته در صادرات این طلای ناب به خوبی عمل کند. درحالی‌که اسپانیا تنها ۲٫۳ تن تولید زعفران را داشته اما به دلیل خرید زعفران از کشورهای مانند ایران و صادرات دوساره آن، میزان صادراتش بیش از ۳۳۵ تن است، اما ایران تنها حدود ۲۷۶ تن صادرات (به صورت خام فروشی) داشته است. اوضاع ایران نه تنها در وضع صادرات زعفران چندان خوب نیست، بلکه بازار سیاهی برای خرید و فروش داخلی این طلای سرخ شکل گرفته است. دلالتان و شرکت‌های بزرگ تولید زعفران که عمده این بازار را در دست گرفته‌اند، به نوعی با استفاده از وضعیت نابسامان بازار از کشاورزان، این محصول را به قیمت ناچیزی از دست تولیدکننده درمی‌آورند. ماجرای بازار سیاه زعفران و به موازات آن وضعیت صادرات زعفران و اهمیت این محصول زراعی تا جایی پیش می‌رود که مقام معظم‌رهبری در شهریور سال ۱۳۹۹، با انتقاد صریح از خام‌فروشی زعفران تاکید می‌کنند در این زمینه کاری جدی صورت بگیرد.

در ادامه ماجرای طلای سرخ؛ جهادگران استان‌های خراسان رضوی و جنوبی برای نجات کشاورزان از دست دلالتان و زعفران‌های ایرانی از آفت خام‌فروشی وارد عمل می‌شوند. یکی از این گروه‌های جهادی، گروه جهادی زیربان احسان است که تا امروز حدود ۳ درصد از بازار زعفران را در دست دارد، به نفع کشاورزان با دلالتان حوزه زعفران مقابله می‌کند. این گروه نه تنها در کنار کشاورزان ایستاده، بلکه برای خانواده‌های کم‌بضاعت نیز از این طریق شغل ایجاد کرده است. در ادامه گفت‌وگوی مسئول این گروه جهادی را با «فرهیختگان» بخوانید.

|||

وقتی باصحب‌رهبری زعفران اولویت دانشجویان جهادگر شد

احمد خزایی، مسئول گروه جهادی زیربان احسان و دانشجوی ارشد دانشگاه فردوسی مشهد درخصوص نحوه تشکیل این گروه می‌گوید: «اصل تشکیل این گروه به سال ۹۹ بازمی‌گردد که رهبری در آن سال فرمودند به داد زعفران کاران برسید؛ البته ما پیش‌تر نیز ذیل قرارگاه جهادگران رضوی فعالیت می‌کردیم، اما با صحبت‌های ایشان تیم مدیریتی این قرارگاه به عرصه زعفران ورود کرد. امروز ۱۳ نفر از دانشجویان -که برخی از بسیج دانشجویی دانشگاه رضوی هستند- اعضای اصلی این گروه جهادی را شکل می‌دهند.»

او ادامه می‌دهد: «آن زمان بعضی گروه‌های جهادی به سرعت وارد عمل شدند و فعالیت‌هایی هم انجام دادند. اما با توجه به اینکه می‌خواستیم کار اثرگذاری را در این حوزه انجام دهیم، ترجیح دادیم در ابتدا بحث شناسایی دقیقی از این حوزه داشته باشیم. در همین رابطه سال ۹۹ برخی دوستان در سال اول تصمیم گرفتند به مناطق هدفی که زعفران کشت می‌شود، بروند و کار را از زمین‌های کشاورزی شروع کنند. هرچند این اتفاق افتاد اما با توجه به اینکه بخش اعظمی از جهادگران، دانشجوی بودند نتوانستند بازخوردی که می‌خواستیم را از این کار بگیریم. در واقع یازدهی پایین‌تر از چیزی که انتظار می‌رفت بود.»

ترجیح دادیم به‌جای کمک مستقیم بستر مدیریتی را اصلاح کنیم

مسئول گروه جهادی زیربان احسان درباره معضلات این ایده می‌گوید: «در واقع هم‌بازخورد کشاورزان خوب نبود و گفتند که جهادگران کار را بلد نیستند و هم‌بازخورد دانشجویان راضی‌کننده نبود. جهادگران به منطقه می‌رفتند و می‌دیدند که نیروی روستایی ۲۰ کیلو یا ۱۰ کیلو گل در یک روز جمع می‌کند؛ درحالی‌که بچه‌های جهادگر در یک روز ۱ کیلو جمع می‌کردند! یعنی یازدهی جهادگران به یک‌دهم یا یک‌بیستم

روستاییان هم نمی‌رسید. در سال بعد یعنی سال زراعی ۱۴۰۰ به این نتیجه رسیدیم که تنها مدیریت این کار باید در دست جهادگران باشد و برای همین شروع به شناسایی حوزه‌های مختلف مرتبط به برداشت و توزیع این محصول کردیم.»

خزایی در توضیح بیشتر این مساله عنوان می‌کند: «بعد از بررسی‌ها به این نتیجه رسیدیم که گل را از کشاورز بگیریم و در حاشیه شهر مشهد به خانواده‌های تحت‌پوشش مان بدهیم که در طول سال به آنها بسته کمک معیشتی غذایی می‌دادیم، یعنی به آنها گل‌های زعفران را می‌دادیم و آنها نیز این گل‌ها را پاک و با استفاده از دستگاه‌های استاندارد آنها را خشک می‌کردند تا از این طریق بتوانیم کار را هم برای کشاورز راحت‌تر و هم برای خانواده‌ها شغل ایجاد کنیم.»

پرداخت بیش از یک میلیارد تومان درآمد به بیش از ۱۲ هزار نفر

زعفران را باید یکی از محصولات گرانبه‌ترین حوزه کشاورزی کشور دانست، محصولی که قطعاً ورود به بحث فرآوری آن هم می‌تواند فواید مالی برای فعالانش داشته باشد. خزایی می‌گوید: «در سال زراعی (پاییز) ۱۴۰۰، نزدیک به یک میلیارد و ۳۰۰ میلیون تومان دستمزد خانواده‌های تحت‌پوشش دستمزد و همچنین نزدیک ۶ میلیارد تومان برای کشاورزان ارزش افزوده ایجاد کردیم. در واقع اگر کشاورزان گل زعفران را به تنهایی می‌فروختند سود چندان نداشتند. امسال نیز به این دلیل که فعالیت پارسال موفقیت‌آمیز بود، فعالیت‌مان را گسترده‌تر کردیم، یعنی تا به الان که حتی کمتر از یک سوم فصل زراعی زعفران گذشته است؛ بیشتر از یک‌سوم در آمد پارسال، به خانواده‌های تحت‌پوشش دستمزد دادیم که دلایل نیز رساندن گل بیشتر به خانواده‌های تحت‌پوشش بوده است.»

او تصریح می‌کند: «ما پارسال این طرح را با ۱۲ هزار نفر شروع کردیم، امسال تعدادی ریزش داشتند و تعداد افراد تحت‌پوشش بیش از چهارهزار نفر است. تداوم فعالیت ما امسال بیش از پارسال است. ما در بین فصل‌های برداشت زعفران برای خانوارهای تحت‌پوشش مان کارهای دیگری مانند داروهای گیاهی و ساخت صنایع دستی مانند کیف و... نیز داریم.»

مسئول گروه جهادی زیربان احسان درخصوص همکاری خود با کشاورزان توضیح می‌دهد: «ما به صورت رسانه‌ای نتوانستیم فعالیت خوبی داشته باشیم. مستندی نیز برای صداوسیما فرستادیم تا بتوانیم از این طریق کشاورزان را به خودمان جذب

کنیم اما تاثیری نداشت، بعد از آن مجبور شدیم با حضور در سر زمین‌های کشاورزی، گروه‌مان را به تک‌تک کشاورزی معرفی کنیم و در حال حاضر با ۱۵ کشاورز همکاری داریم.»

شبکه‌های که کاسی دلالتان را کساد کرد

مسئول گروه جهادی زیربان احسان می‌گوید: «مجموع این زمین‌ها حدوداً به ۱۰۰ هکتار زمین می‌رسد. مشکل اساسی ما در کشور این است که درصد بهره‌وری زمین‌های ما پایین است و هر هکتار زمین به‌صورت متوسط ۵ کیلو زعفران خشک عاید کشاورز می‌کند، البته در مقابل برخی از کشاورزان هستند که در واحد هکتار ۳۳ تا ۳۸ کیلو زعفران برداشت می‌کنند.»

او با تاکید بر اینکه گل زعفران از زمانی که از روی زمین برداشته می‌شود، باید به سرعت فرآوری و خشک شود؛ ادامه می‌دهد: «یعنی باید به‌سرعت آن را پاک و خشک کنند. اگر بیشتر از ۲۴ ساعت این کار طول بکشد، نگین زعفران مرغوبیت خودش را از دست می‌دهد و حالت خمیرگونه پیدا می‌کند و دیگر ارزشی ندارد. دلالتان معمولاً از این موضوع سوءاستفاده می‌کنند. یعنی چون کشاورز شبکه و نیرویی برای پاک کردن گل زعفران ندارد، مجبور می‌شوند تا برای جلوگیری از خراب شدن گل‌ها، هر قیمتی که دلالت تعیین می‌کند را قبول کنند.»

خزایی درباره فواید ایجاد شبکه متشکل از خانواده‌های نیازمند برای پاک کردن گل‌های زعفران تصریح می‌کند: «از زمانی که کارهای بزرگ‌تری انجام می‌شود.»

بزرگ‌ترین مشکلی که ما در این راه داریم، شبکه دلالتانی است که در این راه فعالیت می‌کنند، چرا که آنها هماهنگی عجیبی با یکدیگر داشته و برای پایین آوردن قیمت این محصول با یکدیگر هماهنگ هستند. مثلاً یکی از شرکت‌های مهم تولید زعفران به جای اینکه بیاید و گل زعفران را از کشاورزان بخرد، شروع به فروش نگین زعفران می‌کند

سود ۱۲ هزار و ۵۰۰ دلاری اسپانیا از زعفران ایرانی

او به ضرر خام‌فروشی زعفران در کشور اشاره می‌کند و می‌گوید: «بیشتر زعفرانی که ما در دنیا حتی به اسپانیا نیز صادر می‌کنیم، برای مصرف نیست و ۸۰ درصد آن را صرف استخراج کروسین از زعفران می‌کنند. اسپانیا این کروسین را به کشورهای دیگر به‌عنوان ماده اولیه دارویی صادر می‌کند. در اصل اگر بتوانیم کروسین را از همان یک کیلو نگین زعفران که ۱۵۰۰ الی ۱۶۰۰ دلار به اسپانیایی‌ها می‌فروشیم، استخراج کنیم قیمت آن ۱۲ هزار تا ۲۰ هزار دلار است، یعنی هر یک کیلو نگین زعفران شاید ارزش افزوده‌ای ۸ الی ۱۰ برابر داشته باشد. این مساله باعث شده تا ما فعالیت‌هایی را برای استخراج کروسین از زعفران انجام دهیم که امیدوارم امسال به نتیجه برسد.»

جلوگیری از خام‌فروشی زعفران به مطالبه عمومی تبدیل شود

او با بیان اینکه برای تحقق این مساله نیازمند آن هستیم که جلوگیری از خام‌فروشی زعفران به مطالبه عمومی تبدیل شود، ادامه می‌دهد: «رسانه‌ها باید پای کار بیایند و در این مورد صحبت کنند. چرا ما زعفران را به صورت خام بفروشیم و اسپانیا از ارزش افزوده آن استفاده کند؟ اگر شرکت‌های دانش‌بنیان ما پای کار بیایند بسیار خوب است و نباید بگذاریم این بستر که ما محصولات را خام فروخته و دیگر از آن سود ببرند ادامه پیدا کند.»

بازار سیاه زعفران در ایران و تقابل گروه‌های جهادی

خزایی در ادامه درباره مناطق هدف اضافه می‌کند: «مناطق هدف ما تمام مناطقی است که زعفران دارند. در استان خراسان رضوی معمولاً تربت‌جام بیشترین حجم گل را دارد و بعد از آن فاروج است. متأسفانه منطقه‌ای مانند قاننات که زعفران مرغوبی دارد طی سال‌های اخیر به دلیل بی‌مهری‌ها، با کاهش میزان محصول تولیدی روبه‌رو بوده و امروز به رتبه ۴ یا ۵ کشور نزول کرده است.»

مسئول گروه جهادی زیربان احسان به نقش دلالتان در ایجاد مشکل برای کشاورزان اشاره و تصریح می‌کند: «سال گذشته دلالتان ما به یکی از کشاورزان گفته بودند زعفرانش را به قیمت کیلویی ۱۷۰ هزار تومان می‌خرند، اما وقتی او گفته بود حاضر نیست کمتر از ۲۰۰ هزار تومان محصولش را بفروشند، دلالتان از خرید این محصول سرباز زدند. زمانی که این کشاورز با ما تماس گرفت و ما نیز محصولش را برای پاک و فروش قبول کردیم، یکی از دلالتان با اعضای ما تماس گرفت و به اینکه چرا مشتری‌اش را از دستش درآورده‌ایم، اعتراض داشت.»

توانستیم در فروش زعفران اثرگذار باشیم

او در ادامه با اشاره به اینکه این گروه جهادی جزئی از بازار زعفران است، می‌گوید: «حالت سوپاپ اطمینان داریم. شاید تنها ۲ یا ۳ درصد بازار زعفران در دست ما باشد اما توانسته‌ایم در حوزه فروش این محصول جریان‌سازی داشته باشیم. در بحث زعفران شورای ۱۷ نفره‌ای وجود دارد که قیمت‌گذاری می‌کند. زمانی که این شورا برای گل قیمت ۳۰ هزار تومانی را می‌گذارد ما این قیمت را به ۳۲ هزار تومان افزایش می‌دهیم چون باید دستمزدی برای خانوارهای تحت پوشش نیز داشته باشیم، در نتیجه آنها نیز مجبور می‌شوند که قیمت را افزایش دهند. زمانی که خارج از عرف آنها‌بازی می‌کنیم بازی یک‌دست آنها نیز خراب می‌شود و خودبه‌خود مجبور به رقابت می‌شوند.»

دولت‌ها به ضرر تولیدکنندگان زعفران کار کردند

خزایی درخصوص معضلاتی که در این بازار وجود دارد ادامه می‌دهد: «بزرگ‌ترین مشکلی که ما در این راه داریم، شبکه دلالتانی است که در این راه فعالیت می‌کنند، چرا که آنها هماهنگی عجیبی با یکدیگر داشته و برای پایین آوردن قیمت این محصول با یکدیگر هماهنگ هستند. مثلاً یکی از شرکت‌های مهم تولید زعفران به جای اینکه بیاید و گل زعفران را از کشاورزان بخرد، شروع به فروش نگین زعفران می‌کند. متأسفانه شاهد شبکه منسجمی از دلالتان در این حوزه هستیم و از طرفی هم با شرکت‌هایی روبه‌رو می‌شویم که وام قرض‌الحسنه از دولت می‌گیرند تا از کشاورزان حمایت کنند اما خودشان بستر را برای ضرر کردن کشاورز فراهم می‌کنند، چرا که حاضر نیستند محصول را به قیمت واقعی بخرند.»

ماه‌هاست که ما درگیر گرفتن وام هستیم!

او با تاکید بر اینکه تا به حال وامی دریافت نکردند می‌گوید: «ماه‌هاست که ما درگیر گرفتن وام یک میلیاردی هستیم و شرایط بسیار سختی را برای ما گذاشتند. ما با بخش خصوصی بسیار بهتر کار می‌کنیم. مسا از بخش خصوصی کمک مالی می‌گیریم و افراد خصوصی در این حوزه سرمایه‌گذاری کردند. ما در شبکه پایگاه‌داری زعفران هر روز به یک پایگاه ۲۰۰ الی ۳۰۰ گل تزییق می‌کنیم. درست است که باید هر روز مقداری گل تزییق کنیم تا پاک کنند، اما نیاز به خریداری گل‌ها داریم که از طریق سرمایه‌گذاران این گل‌ها خریداری می‌کنیم. البته سرمایه‌گذارانی که با ما همکاری می‌کنند ظرف یک هفته به سودشان می‌رسند.»

مسئولان دانشگاهی سعه‌صدر بیشتری در مباحث آزاداندیشی داشته باشند

مهدی فاطمی‌پور، معاون فرهنگی و سیاسی نهاد نمایندگی مقام معظم‌رهبری در دانشگاه‌ها گفت: «موضوع کرسی آزاداندیشی ایده‌های مترقی در آموزش عالی است و هرچایی از ظرفیت آن استفاده کردیم بهره‌اش را برده‌ایم، اما خیلی اوقات به دلایلی نتوانستیم از آن استفاده کنیم. حتماً باید متولیان و مسئولان آموزش عالی سعه‌صدر بیشتری در بحث آزاداندیشی داشته باشند و فضا را فراهم کنند و تبلیغ بیشتری در این حوزه شود و دانشجویان را به این سمت سوق دهیم که در مسائل اندیشه‌ای با هم صحبت کنند و تعامل وجود داشته باشد و هر دو طرف پاسخ‌های یکدیگر را بشنوند.»

او ادامه داد: «مسئولان دانشگاه‌ها و مسئولان ذی‌ربط صحبت کنند و اجازه ندهند حرف‌های غیررسمی و جهت‌دار و مسموم ذهن جوانان را بیشتر درگیر و جریحه‌دار کند و درگیر شبهه شوند. توصیه دیگر حضور فعال است، ما هرجا حضور فعال داشته باشیم و مسائل را رصد کنیم و پیگیر باشیم و به‌موقع صحبت و برنامه‌ریزی کنیم و رسیدگی دقیق داشته باشیم، چالش‌هایمان کمتر است. اما وقتی منفعل باشیم تا ببینیم چه تصمیمی برای ما می‌گیرند و فضای دانشگاه را به هم می‌ریزند، بعد ما می‌خواهیم چه برخوردی کنیم؟»

راه‌اندازی کرسی‌های آزاداندیشی در دانشگاه علوم پزشکی ایران

عبدالرضا پازوکی، رئیس دانشگاه علوم پزشکی ایران با اشاره به استقلال کمیته انضباطی دانشجویی، گفت: «کمیته انضباطی دانشجویان مستقل دارد و طبق قوانین عمل می‌کند اما توصیه من همواره این بوده که در برخورد با خاطیان با حداکثر مهربانی برخورد شود.»

رئیس دانشگاه علوم پزشکی ایران با بیان اینکه تمام دانشجویان فرزندان ما هستند، گفت: «این قول را می‌دهم که نهایت تلاش خود را برای به حداقل رساندن احکام صادره کمیته انضباطی انجام دهم تا موجب عقب‌افتادگی دانشجویان از آموزش‌ها نشود.»

وی گفت: «کرسی‌های آزاداندیشی به‌زودی در دانشگاه علوم پزشکی ایران ایجاد می‌شوند تا فرصت مناسبی برای گفت‌وگو و بیان نظرات دانشجویان در فضایی امن فراهم شود.»

وی خاطرنشان کرد: «دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی ایران که داعیه‌دار یک دانشگاه نسل نواست، نه‌تنها نباید دغدغه‌ای برای آینده شغلی خود را داشته باشد بلکه آنها باید کارآفرین نیز باشند و برای دیگران نیز شغل ایجاد کنند.»

بی‌توجهی به مالکیت فکری از عمده‌ترین مشکلات حوزه فناوری است

علی خیرالدین، معاون فناوری و نوآوری وزیر علوم یکی از مشکلات اساسی در مبحث تجاری‌سازی، حوزه ثبت اختراع است که در این فرآیند هرگاه به دنبال تبدیل یک ایده به نمونه آزمایشگاهی هستیم چه در ثبت ایده و اختراع و چه در تجاری‌سازی با موانع و مشکلاتی روبه‌رو می‌شویم.»

معاون فناوری و نوآوری وزارت علوم افزود: «بی‌توجهی به مالکیت فکری از عمده‌ترین مشکلات حوزه فناوری است که اگر این مشکل جدی حل نشود، در سال‌های پیش‌رو در بخش فناوری، نوآوری و اقتصاد دانش‌بنیان با چالش‌های مختلفی مواجه خواهیم شد.»

وی گفت: «قانون ثبت اختراعات در حدود ۱۵ سال پیش و با توجه به شرایط خاص آن زمان نگاشته شده که حدود ۳ پارک علم و فناوری در حال فعالیت بودند، اما امروز ۵۰ پارک علم و فناوری، ۲۶۰ مرکز رشد، ۱۱ هزار و ۵۰۰ واحد فناور و قریب به ۷۶۰۰ شرکت دانش‌بنیان در کشور وجود دارد که نیازمند به‌روزرسانی قانون یادشده است.»